

10 Co 976/2005

K podmínkám nepřiznání výživného pro rozpor s dobrými mravy.

K sazbě odměny advokáta v řízení o zrušení vyživovací povinnosti k zletilé osobě
§ 96 odst. 2 ZOR § 3 odst. 1 ObčZ § 7 písm. b) vyhl. č. 484/2000 Sb. (advokátní tarif)

Aplikace ust. § 96 odst. 2 zák. o rod. (nepřiznání výživného pro rozpor s dobrými mravy) je v zásadě vyloučena u výživou oprávněného nezletilého dítěte, které ještě nedovršilo věku patnácti let.

V řízení o zrušení vyživovací povinnosti vůči zletilé osobě nelze při rozhodování o odměně advokáta vycházet ze sazby odměny ve smyslu ust. § 3 odst. 2 advokátního tarifu, která činí pětinasobek ročního plnění, nýbrž je třeba v takovém případě aplikovat ust. § 7 písm. b) téže vyhlášky, podle kterého není-li možné stanovit sazbu odměny podle § 3 až 6, činí ve věcech upravených zákonem o rodině 1 000 Kč.

Rozsudek

Krajského soudu v Ústí nad Labem

ze dne 24.4. 2006

Z odůvodnění:

Okresní soud v Teplicích (dále již „okresní soud“ nebo „soud prvního stupně“) v záhlaví označeným rozsudkem výrokem I. zastavil řízení „ohledně návrhu žalobce na vyrovnání dlužné částky od 5.4. 2004 určené soudem splátkami ve výši 3 000 Kč měsíčně, vždy do 15. dne“, dále výrokem II. zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zrušení své vyživovací povinnosti k žalované (dceři), a konečně výrokem III. zavázal žalobce povinností, aby zaplatil žalované na náhradě nákladů řízení částku 37 663,50 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta žalované. Svě rozhodnutí (ve věci samé) okresní soud odůvodnil mj. tím, že žalobci se v řízení nepodařilo prokázat, že by se žalovaná vůči němu chovala v rozporu s dobrými mravy a byly tak osvědčeny podmínky pro odepření výživného, které bylo naposledy zvýšeno rozsudkem zdejšího odvolacího soudu ze dne 16.2. 2005, č.j. 12 Co 809/2004-58. Okresní soud dále v odůvodnění svého písemného vyhotovení rozsudku zdůraznil, že v řízení nebyly ani „zjištěny žádné skutečnosti, které by ovlivňovaly i výši placení výživného, neboť k poklesu průměrného výdělku na straně žalobce došlo pouze v nepatrné míře a rozsahu vyživovacích povinností se rovněž nezměnil.“

Proti tomuto rozsudku podal včasné odvolání žalobce. Z obsahu jeho odvolání vyplývá, že nesouhlasí s napadeným rozsudkem a (v zásadě z týchž důvodů, jak byly obsaženy v žalobě) dovozuje, že jednání žalované vůči odvolateli je v rozporu s dobrými mravy a proto by mělo dojít ke zrušení vyživovací povinnosti žalobce k žalované. Kromě toho žalobce srovnává zjevný nepoměr výživného, které má platit na žalovanou (3 000 Kč měsíčně), s výší výživného, které platí na svého (rovněž vysokou školu studujícího) syna M. B., nar. 1.8. 1985 (1 100 Kč měsíčně).

Žalovaná ve svém písemném vyjádření k odvolání žalobce odmítla uplatněnou odvolací argumentaci. Tvzení žalobce obsažená v jeho odvolání považuje za nepravdivá a účelová, vedená jedinou snahou zbavit se zákonné vyživovací povinnosti vůči žalované. Žalovaná nepopírá, že vztahy mezi účastníky jsou do určité míry narušeny. Příčinu tohoto stavu však je nutno podle jejího názoru hledat již v době, kdy žalovaná byla dítětem a tedy jednoznačně na straně žalobce. Zaujatost žalobce vůči žalované plyne mj. i z argumentace, že to byla arogance jeho dcery co ve spojení s dalšími skutečnostmi způsobilo, že byl poškozen v minulém řízení o částku 18 540 Kč (na náhradě nákladů řízení), což napravil až odvolací soud. Pokud žalobce namítá, že jeho syn nastoupil na vysokoškolské studium, pak žalovaná upozorňuje na to, že žalobce tuto okolnost v řízení před okresním soudem neuvedl a v řízení odvolacím k ní v souladu s principem neúplné apelace nelze přihlídnout. Nastala-li tato skutečnost v době po vydání napadeného rozsudku, pak jí soudu prvního stupně lze jen stěží vytýkat. Navíc tato skutečnost sama o sobě zánik vyživovací povinnosti, jehož deklarace se žalobce domáhá, způsobit nemůže. Z těchto důvodů žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek okresního soudu potvrdil a přiznal jí právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Krajský soud k odvolání žalobce přezkoumal napadený rozsudek (tedy v odvoláním dotčených výroch II. a III., když shora již cit. výrok I. rozsudku odvoláním napaden nebyl a proto samostatně nabyl právní moci), jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a poté dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Okresní soud v řízení provedl v dostatečném rozsahu dokazování, důkazy v souladu se zákonem vyhodnotil (§ 132 OSŘ), správně zjistil skutkový stav věci, jenž přejímá i odvolací soud, a věc též po

ve
zřís.
určv.
A.

právní strážce správně posoudil, dospěl-li k závěru, že v řízení nebyly zjištěny skutečnosti, zakládaly k úvaze o jednání žalované vůči žalobci v rozporu s dobrými mravy, tedy v tak negativně vymezeném rámci, pro který by bylo nezbytné přistoupit k aplikaci ust. § 96 odst. 2 ZOR stanovici, výživné nelze přiznat, jestliže by to bylo v rozporu s dobrými mravy.

Poněvadž odvolací soud v zásadě sdílí (skutkové i právní) závěry, k nimž dospěl okresní soud, pro stručnost zcela odkazuje na odůvodnění písemného vyhotovení napadeného rozsudku okresního soudu a k odvolací argumentaci žalobce považuje za nezbytné uvést následující.

Jak již shora bylo připomenuto, zákon o rodině spojuje nepřiznání (odepření) výživného se situací, pokud by to bylo v rozporu s dobrými mravy. I když zákon o rodině, ale ani žádný jiný právní předpis, neobsahuje legální definici pojmu „dobré mravy“ či snad již výklad důsledku „porušení dobrých mravů“ anebo „jednání v rozporu s dobrými mravy“, v judikatuře obecných soudů nedochází ohledně výkladu tohoto občanskoprávního institutu k žádným pořízím. Podle judikatury (tedy ustálené rozhodovací praxe českých soudů) dobrými mravy je míněn souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihující podstatné historické tendence sdílené rozhodující částí společnosti, a mají povahu norem základních. Kompendium uvedených norem představuje společensky uznávané mínění, které ve vzájemných vztazích mezi lidmi určuje, jaký má být obsah jejich jednání, aby bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti. Soud zjišťuje, zda se výkon práva přiči dobrým mravům [při aplikaci ust. § 96 odst. 2 ZOR jde o posouzení - poměřování korektivem dobrých mravů - zda výživné (ne)lze přiznat] v daném čase a na daném místě podle objektivního kritéria, nezávisle na vědomí a vůli toho, kdo právo nebo povinnost vykonává nezávisle na zavinění (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.6. 2000, sp. zn. 23 Cdo 2060/98).

Podle názoru odvolacího soudu k tomu, aby byly osvědčeny podmínky pro nepřiznání (odepření) výživného dítěti pro rozpor s dobrými mravy ve smyslu ust. § 96 odst. 2 ZOR, by bylo nezbytné v řízení prokázat, že výživou oprávněné dítě (u nezletilého dítěte by takové úvahy bylo možno odvozovat nejdříve snad při dosažení patnáctého roku jeho věku, kdy se s dosažením této věkové hranice dítěti rozšiřuje okruh práv a povinností i v oblasti pracovních právních vztahů, trestně právních vztahů atd.) se vůči svému rodiči, resp. osobě povinné výživou chová natolik negativním (závadným) způsobem, že toto chování co do rozsahu a intenzity koliduje s dobrými mravy, resp. že z důvodu poměření s dobrými mravy (ve společnosti) je zásadně nepřijatelné, aby takovému (nevhodně se chovajícímu dítěti) bylo výživné nadále poskytováno, resp. přiznáno. Jinak řečeno, muselo by se jednat o natolik závadné chování, kdy by např. dítě v určitém rozsahu či s určitou intenzitou projevovalo zjevnou neúctu ke svému rodiči (osobě povinné výživou), bylo by k němu např. vulgární, resp. chovalo se k němu takovým způsobem, jenž by byl naprosto neslučitelný se shora vyloženými dobrými mravy ve společnosti.

Takové skutečnosti však v řízení před okresním soudem zjištěny nebyly, jakkoliv je zřejmé, že vztahy mezi účastníky jsou dlouhodobě a vážně narušeny a že minimálně i z písemných podání žalované je zjevná její citová apatie k (žalobci), který je pouze považován za „osobu povinnou výživou.“ Nic to však nemění na správném závěru okresního soudu, že skutečnosti pro výjimečnou aplikaci ust. § 96 odst. 2 ZOR (nepřiznání výživného žalované) v posuzované věci vskutku zjištěny nebyly.

Z těchto důvodů proto odvolací soud meritorní výrok ad II. rozsudku okresního soudu jako věcně správný dle § 219 OSŘ potvrdil.

Ohledně nákladového výroku obsaženého ve výroku ad III. rozsudku okresního soudu, jenž byl důsledkem (zřejmě) aplikace ust. § 3 odst. 1 bodu č. 6 vyhl. č. 484/2000 Sb. [(advokátního tarifu); v odůvodnění rozsudku okresní soud pouze paušálně odkazuje na aplikovanou cit. vyhl., aniž by již citoval a právně rozvedl i příslušné ustanovení tohoto předpisu, které se rozhodl v tomto případě aplikovat] a vycházejícího ze závěru, že v řízení o zrušení výživovací povinnosti činí sazba odměny pětinašobek ročního plnění (výživovací povinnosti), však bylo nutno přistoupit k jeho korekci (změně), a to z těchto důvodů.

Podle ust. § 151 odst. 2 věty první před středníkem OSŘ při rozhodování o náhradě nákladů řízení soud určí výši odměny za zastupování advokátem nebo notářem v rámci jeho oprávnění stanoveného zvláštním právním předpisem.

Podle ust. § 1 odst. vyhl. č. 484/2000 Sb. (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, při rozhodování o náhradě nákladů řízení (§ 151 OSŘ) soud určí výši odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem v občanském soudním řízení podle sazeb a za podmínek uvedených v této vyhlášce.

Sazby odměny se stanoví pro řízení v jednom stupni z peněžitě částky, která je předmětem řízení, nebo podle druhu projednávané věci (§ 2 odst. 1 advokátního tarifu).

Jde-li o opětuující se plnění, činí předmět řízení podle odstavce 1 (stanoví sazby odměn v řízení prováděném podle části třetí občanského soudního řádu) součet těchto plnění; u plnění na dobu neurčitou nebo a dobu delší než pět let však činí jen pětinašobek ročního plnění (§ 3 odst. 2 advokátního tarifu).

Nemůže být žádných pochyb o tom, že zákonodárce přistoupil k odlišení sazeb odměn v cit. advokátním tarifu s ohledem na předpokládaný stupeň rozsahu poskytovaných služeb, které jsou spojeny s určitým druhem řízení, resp. upínají se k předmětu řízení, jakož i s ohledem na jejich právní náročnost. Toto presumované kvantitativní i kvalitativní rozlišení předpokládaného stupně právní náročnosti toho kterého druhu (předmětu) řízení nachází pak (z hlediska smyslu a účelu advokátního tarifu) logický vyústění v diferenciaci, resp. kategorizaci jednotlivých sazeb odměn (peněžitě ohodnocení advokáta), které se vztahují k poskytování právní služby pro vymezený druh (předmět) řízení.

Verifikaci zjištění příslušné sazby odměny podle advokátního tarifu je přitom nezbytné provádět ze zjištěného předmětu řízení, který ve sporném řízení (do něž náleží i tato posuzovaná věc) výhradně určuje žalobce skrze podanou (z hlediska tvrzených skutečností ve věcné spojitosti s návrhovým petitum) žalobu. Tím, čeho se v dané věci žalobce domáhá (tedy povětšinou tak, jak je jím obsaženo v návrhovém znění rozsudečného výroku, o jehož vydání žalobce v řízení usiluje), je - při naplnění určitosti a srozumitelnosti - (z povahy věci) současně identifikován předmět řízení. Vyznívá-li kupř. žalobní požadavek v přiznání (přisouzení) konkrétního peněžitého plnění, lze pak konstatovat, že předmětem řízení je peněžité plnění. Naopak vyznívá-li žalobní požadavek v dosažení určitého rozhodnutí, s nímž má být spojen zánik dosavadní povinnosti žalobce vůči žalované plnit peněžitou povinnost (což se např. týká žaloby o zrušení vyživovací povinnosti), nelze již vycházet ze závěru, že v takovém případě (primárně) předmětem řízení je peněžité plnění, i když důsledkem rozhodnutí v takto žalobcem zahájeném řízení bude buďto dotčeno, resp. zanikne dosavadní právo žalované na poskytování výživného, anebo naopak dosavadní povinnost žalobce - coby osoby povinné výživou - platit na žalovanou výživné (opětující se plnění) nezanikne.

Lze tedy konstatovat, že žalobní požadavek podložený žalobcem tvrzenými skutkovými okolnostmi (materiální základ žaloby), současně představuje vymezení předmětu řízení, který se stává relevantním pro vymezení (identifikaci) předmětu řízení i z pohledu vyhledání příslušen sazby odměny advokáta podle vyhl. č. 484/2000 Sb. V případě žaloby o zrušení vyživovací povinnosti se žalobcův zájem - opakovaně zdůrazněno - výhradně upíná k vydání rozsudku, jímž by byla jeho dosavadní vyživovací povinnost vůči žalované zrušena, a to při tvrzení některé z právně významných skutečností, při jejímž osvědčení (prokázání) je třeba (v souladu se zákonem o rodině) takto podané žalobě (subjektivnímu právu žalobce) vyhovět. Označil-li žalobce v daném řízení svůj žalobní požadavek ústící v návrh meritorního rozsudečného výroku na zrušení jeho vyživovací povinnosti vůči žalované při tvrzení, že (obsahově shrnuto z podané žaloby) toto výživné nelze žalované přiznat, resp. je nezbytné jej odmítnout pro chování žalované, které koliduje s dobrými mravy (slovy zákona o rodině dle § 96 odst. 2: „výživné nelze přiznat, jestliže by to bylo v rozporu s dobrými mravy“), je zcela nepochybné, že předmět řízení zde (primárně) nenaplňuje spor o opětující se plnění na dobu neurčitou, nýbrž spor o zánik právního (zde rodinně právního) vztahu (zánik vyživovací povinnosti pro tvrzenou existenci právně rozhodné skutečnosti).

S přihlédnutím k výše osvětlené nezbytnosti verifikace předmětu řízení v oblasti výkonu práv z oblasti rodinného práva má pak odvolací soud za to, že ve sporu o zrušení vyživovací povinnosti vůči zletilé osobě nelze při rozhodování o odměně advokáta vycházet ze sazby odměny ve smyslu ust. § 3 odst. 2 advokátního tarifu, která činí pětinašobek ročního plnění, nýbrž že je třeba v takovém případě aplikovat ust. § 7 písm. b) téže vyhlášky, podle kterého není-li možné stanovit sazbu odměny podle § 3 až 6, činí ve věcech upravených zákonem o rodině 1 000 Kč.

Odvolací soud proto změnil nákladový výrok rozsudku okresního soudu tak, že žalované přiznal na náhradu nákladů prvoinstančního řízení toliko částku (po zaokrouhlení směrem nahoru) 1 369 Kč, která se sestává z již cit. paušální odměny ve výši 1 000 Kč, dvou paušálů hotových výdajů po 75,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb.), to vše s připočtením 19% daně z přidané hodnoty ve výši 218,50 Kč.

Z pohledu rozhodnutí ve věci samé byla žalovaná procesně úspěšná i v odvolacím řízení a proto jí i v tomto řízení vzniklo ve smyslu ust. § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o.s.f. právo na náhradu těchto nákladů řízení, které zde činí celkem (rovněž po zaokrouhlení směrem nahoru) 1 802 Kč a jsou tvořeny shora již zmíněnou paušální odměnou ve výši 1 000 Kč, dvěma paušály hotových výdajů po 75 Kč, náhradou za ztrátu času advokáta při cestě k odvolacímu jednání a zpět ve výši 100 Kč (2 x 50 Kč za dvě půlhodiny) a z cestovného advokáta ve výši 264 Kč (hotové výdaje v souvislosti s dopravou advokáta osobním vozidlem k soudnímu jednání z jeho sídla v Teplicích do Ústí nad Labem a zpět, tj. celkem za 44 km po 6 Kč/1 km), a konečně s připočtením 19% daně z přidané hodnoty ve výši 287,70 Kč.

Žalobce je povinen tuto náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů zaplatit žalované k rukám jejího advokáta (§ 149 odst. 1 OSŘ).

V Ústí nad Labem ze dne 24.4. 2006

Poznámky: Výše citovaný rozsudek krajského soudu obsahuje mj. výklad ust. § 96 odst. 2 o.s.f. týkající se nepřiznání výživného (ne)zletilému dítěti pro rozpor s dobrými mravy. V rozsudku jsou nastíněny okolnosti, za kterých by bylo možno zakládat úvahu o nepřiznání výživného. V této souvislosti si dovoluji poukázat na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27.2. 2002, sp. zn. 18 Co 242/2002 (publikovaný v resortní Centrální evidenci judikatury), v němž odvolací soud přistoupil k aplikaci ust. § 96 odst. 2 zák. o rod. Odvolací soud rozhodoval o odvolání otce proti rozsudku soudu prvního stupně, jímž došlo ke zvýšení výživného pro nezletilou dceru, k níž měl otec vyživovací povinnost. Prvostupňový soud při svém rozhodování mj. přihlédl k tomu, že kromě výživného otec měl snahu poskytovat dceři i další plnění, které však dcera i její matka odmítaly. Stejně tak zůstala bez odezvy i snaha otce se s nezletilou stýkat, když nezletilá kontakt odmítala. Podle závěru soudu prvního stupně chování nezletilé bylo na hranici rozporu s dobrými mravy. K odvolání otce tento rozsudek přezkoumal Městský soud v Praze, který napadené rozhodnutí změnil tak, že otcí zvýšil výživné na jeho nezletilou dceru pouze na částku 2 000 Kč (okresní soud přistoupil ke zvýšení výživné na částku 3 500 Kč měsíčně). Odvolací soud se zcela neztotožnil s právním posouzením věci soudem prvního stupně, pokud soud ve smyslu § 96 odst. 2 zák. o rod. nevyvodil z chování nezletilé odpovídající závěry. Odvolací soud vyslovil názor, že umožňuje-li ust. § 96 odst. 2 zák. o rod., aby soud pro rozpor s dobrými mravy výživné nepřiznal zcela, je možné dle téhož ustanovení rozhodnout i tak, že výživné, resp. nárok na zvýšení výživného, bude přiznan pouze zčásti, když nemorální chování dítěte ve vztahu k rodiči je

103
závac
kom...

třeba přičítat i na vrub jeho nedostatečné výchovy ze strany rodičů. Odvolací soud dále dovodil, že nedostatků ve výchově je však možné vinit pouze toho rodiče, který měl faktickou možnost dítě svoji výchovou ovlivnit a že ve věcech výživného pro nezletilé dítě je zároveň třeba přihlídnout i k tomu, zdali nezletilé dítě je již s ohledem na svůj věk a rozumovou vyspělost způsobilé odpovídat za své chování. V daném případě tedy odvolací soud při rozhodování přihlédl k tomu, že otec neměl možnost se s nezletilou dcerou od roku 1990 stýkat a ovlivňovat její mravní výchovu v rozhodujícím období jejího dospívání, a to i přes soudem upravený styk a otcem požadovaný výkon rozhodnutí. Odvolací soud dále přihlédl k tomu, že styk otce s dcerou nebyl pro obstrukce ze strany nezletilé a její matky realizován, i když byl organizován za pomoci sociálních pracovníků tak, aby byl pro nezletilou přijatelný. Odvolací soud z hlediska dobrých mravů též vzal v úvahu, že nezletilé je již 17 let a je studentkou výběrové střední školy a že nedostatky v chování nezletilé ve vztahu k otci, která soustavně odmítá se s ním stýkat a která mj. vyjádřila svoji neuctu k otci při svém výslechu u soudu tak, že dárky od otce je ochotna přijímat pouze tehdy, bude-li jí je posílat poštou, je nutno přičítat nejen její matce, ale i nezletilé samotné. Za této situace proto odvolací soud dospěl k závěru, že nezletilá má ve vztahu k otci nárok pouze na takové výživné, které bude sloužit k uspokojování jejich základních potřeb ryze spotřebního charakteru (ošacení, obutí, stravování, nutné náklady na pomůcky ve státní střední škole). Pro její chování však nemá nárok na výživné, na které by jinak měla ve smyslu ust. § 85 odst. 2 zák. o rod. nárok, tedy na uspokojování svých nadstandardních nároků a nemá též právo podílet se na zjištěné životní úrovni svého otce. V konkrétních položkách odvolací soud nezletilé nepřiznal právo na výživné za nadstandardní náklady vzniklé v souvislosti s jejími mimoškolními aktivitami (tanec a kurz manekýnky, diskotéky, užívání počítače a internetu), mimoškolním studiem jazyků či za kontaktní čočky jako nadstandardní zdravotní pomůcku.

Právní závěry, k nimž odvolací soud v posuzovaném případě dospěl, jsou pro rozsuzenou věc nepochybně právně závazné, leč zůstává otázkou, zda takové řešení problému lze uplatnit ve skutečné obdobných případech. Odvolací soud totiž více méně separuje otázku určení (zvýšení) výživného jednak na složku týkající pokrytí základních (existenčních) potřeb dítěte, a dále na složku týkající se úhrady jeho nadstandardních potřeb, vyvolaných např. zvýšeným rozsahem jeho mimoškolních aktivit, zdravotními problémy atd. Z nich pak - pro případ nevhodného chování (v rozporu s dobrými mravy) dítěte vůči rodiči povinného výživou - zachovává pro dítě první složku výživného k pokrytí jeho existenčních potřeb, zatímco druhou složku pro zmíněné chování s odkazem na ust. § 96 odst. 2 zák. o rod. nepřiznává. Tato separace zdá se být však poněkud problematická, neboť pro pouhé částečné nepřiznání práva na zvýšení výživného předmětná právní úprava nevznívá, především však takové posouzení věci je ve svých důsledcích do jisté míry vnitřně rozporné. Důvody k takovému závěru se pokusím nastínit v následujících řádcích.

Především je třeba zdůraznit, že i tzv. předlistopadová judikatura připouštěla, že ust. § 96 odst. 2 zák. o rodině, jež vyjadřuje zásadu, podle níž výživné nelze přiznat, jestliže by to bylo v rozporu s dobrými mravy, platí pro všechny případy plnění vyživovací povinnosti, ovšem ve vztahu mezi nezletilým dítětem a rodiči se uplatní pouze ve skutečně výjimečných případech (viz. R 74/69). Korektiv dobrých mravů zakomponovaný do ust. § 96 odst. 2 zák. o rod., jenž je přípustný (byť ve velmi ojedinělých případech) i ve vztahu k vyživovací povinnosti k nezletilým dětem, je zapotřebí v námi sledovaném (rozuměno v hypoteticky skutkové obdobném) případě odvíjet v závislosti na věku nezletilého dítěte, coby právní události, která má vliv na aktivaci právních vztahů a mj. je spojována s presumpcí dosažení určitého stupně rozumové a volní vyspělosti dítěte. Takovým základním časovým okamžikem, s nímž se začíná zásadně významným způsobem rozšiřovat okruh práv a povinností nezletilého dítěte, je v zásadě dosažení věku 15 let, kdy dovršením této věkové hranice dítě např. nabývá způsobilost k právním úkonům v oblasti pracovněprávních vztahů (s výjimkou případů stanovených zákoníkem práce - např. v otázce uzavření dohody o hmotné odpovědnosti), kdy protiprávním jednáním může založit svoji trestněprávní odpovědnost či v zásadě s tímto věkem se zpravidla končí povinná školní docházka. Tím, že zákonodárce s uvedeným věkem (byť ještě nezletilého) dítěte spojuje určitý rozsah způsobilosti k právním úkonům, je dáván signál, že právě s dosažením tohoto věku se presumuje u zdravého dítěte určitá rozumová a volní vyspělost. Lze proto podle mého názoru konstatovat, že do doby dovršení věku 15 let je z povahy věci vyloučeno, aby pro negativní chování dítěte vůči rodiči povinného výživou bylo (byť i jen) zčásti právo na výživné dle § 96 odst. 2 zák. o rod. nepřiznáno. Jiná situace může však nastat po dovršení věku patnácti let, kdy dítě může vstoupit do pracovněprávního vztahu, může však být také vzato do evidence uchazečů o zaměstnání, může spáchat trestný čin a nést za to (jako mladistvý) trestněprávní odpovědnost. Lze tedy uzavřít, že od dosažení tohoto věku lze již uvažovat o příp. možnosti aplikace ust. § 96 odst. 2 zák. o rod., avšak nikoli z hlediska případného částečného nepřiznání práva na výživné, nýbrž z hlediska úplného nepřiznání práva na výživné. Pro takový závěr by však musely svědčit skutečné výjimečné okolnosti. Zejména by v řízení muselo být zcela jednoznačně vyloučeno, že důsledkem takového negativního chování dítěte není i ten rodič, který uvedeného dítěte nemá ve výchově, dosud na něj platí (soudem určené) výživné, avšak svým chováním, příp. nečinností se v té či oné míře spolupodílel na jeho určité „mravní pokleslosti“ dítěte, kdy dítě vlivem neuspokojených poměrů v rodině, mezi rodiči přivýtklo amorálním pravidlům a asociálnímu chování. Úvahy o aplikaci ust. § 96 odst. 2 zák. o rod. by pochopitelně měly být také vyloučeny v případě, kdy dítě není po zdravotní (mentální) stránce v pořádku a kdy jeho negativní chování může být tímto jeho neutěšeným zdravotním stavem vyvoláno. Zbývá nám vlastně (jistěže se zjednodušeným náhledem na věc) tedy zdravé a po rozumové a volní stránce dostatečně věku vyspělé dítě, které se přesto chová vůči rodiči povinnému výživou takovým způsobem, že přiznání (zvýšení) výživného by již skutečně kolidovalo s dobrými mravy. Důvodem k takovému postupu tedy nemůže být jakékoli nevhodné chování dítěte vůči rodiči povinného výživou, ale jen takové (závadnější) chování, který je z hlediska nazírání společenských vztahů naprosto neslučitelné ve vztahu mezi dítětem a jeho rodičem. Muselo by se tedy jednat - jak je naznačeno ve shora publikovaném rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - o natolik

závadné chování, kdy by např. dítě v určitém rozsahu či s určitou intenzitou projevovalo neúctu k tomuto rodiči, bylo k němu vulgární, resp. chovalo by se takovým způsobem, jenž je naprosto společensky neslučitelný, neboť je již v rozporu s dobrými mravy. Bylo by v každém konkrétním případě věci soudu, aby s přihlédnutím k výše uvedeným kritériím a okolnostem posoudil dosah takového závadného chování dítěte z hlediska v úvahu se nabízející aplikace ust. § 96 odst. 2 zák. o rod. Z řečeného také vyplývá, že k závěru vedoucímu k nutnosti aplikaci cit. ustanovení bude muset předcházet někdy i obširnější dokazování, v němž nelze ani vyloučit znaleckou participací (§ 127 o.s.ř.) v případě pochybností, zda uvedené chování mohlo být též ovlivněno negativním působením rodičů.